

PRESS RELEASE

UNITED NATIONS INFORMATION CENTRE

Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
Posiedzenie Nadzwyczajne na temat Światowego Problemu Narkotykowego
8-10 czerwca 1998

DOPROWADZENIE HANDLARZY NARKOTYKÓW PRZED OBLICZE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Konieczność Podjęcia Współpracy Międzynarodowej

W grudniu 1992, władze lotniska we Frankfurcie skonfiskowały 63 opakowania zawierające 11 milionów tabletek narkotyku zwanego „ekstazą”, o wartości rynkowej około 500 milionów marek niemieckich (360 mln USD). Dostawa z pochodząca Rygi, na Litwie, była przeznaczona dla Holandii i Nepalu. Kilka tygodni później, jedna z niemieckich firm chemicznych zgłosiła władzom zapotrzebowanie na tonę benzylcyanidu, substancji używanej do produkcji narkotyków. Śledztwo prowadzone przez władze belgijskie, duńskie, niemieckie i słowackie, doprowadziło do ujawnienia holendersko-słowackiej siatki przestępczej, w której działanie zaangażowany był główny dyrektor firmy, dyrektor działu i główny specjalista ryzyka zakładów farmaceutycznych, produkujących ekstazę i inne narkotyki syntetyczne. Większość osób zaangażowanych w produkcję została aresztowana i doprowadzona przed oblicze wymiaru sprawiedliwości w rodzimych krajach. Ale z powodu różnicy systemów prawnych Belgii i Holandii, oraz opóźnieniu w uzyskaniu dowodów wymaganych przez sąd, holenderski szef kartelu, mieszkający na stałe w Belgii, został zwolniony.

Współpraca międzynarodowa ma podstawowe znaczenie w przypadku walki z narkotykami, a brak spójności prawnej między dwoma krajami sąsiadującymi, takimi jak Belgia i Holandia, doprowadzają często do wypuszczania na wolność groźnych przestępców.

Aby zaradzić temu i innym problemom, Zgromadzenia Ogólne Narodów Zjednoczonych, odbędzie w Nowym Jorku, w dniach 8-10 czerwca 1998, posiedzenie nadzwyczajne na temat światowego problemu narkotykowego.

Oczekuje się, że Rządy Krajów Członkowskich wyrażą zgodę na zacieśnienie współpracy międzynarodowej w zakresie opracowania i przyjęcia odpowiednich procedur sądowych, które pozwoliłyby na oskarżenie i skazanie większej liczby przestępców zaangażowanych w produkcję i handel narkotykami.

„Handlarze narkotyków myślą globalnie – my też powinniśmy”, powiedział Pino Arlacchi, Dyrektor Wykonawczy Programu Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków. „Narody Zjednoczone muszą sprostać wyzwaniu, jakie przed nimi stoi”.

Różne systemy prawne – różne języki

Rozdźwięk pomiędzy trzema głównymi, światowymi systemami prawnymi – systemem prawa powszechnego, cywilnego i islamskiego – powoduje szereg problemów i komplikuje działania policji i sądów, które usiłują skazywać handlarzy narkotyków. Bywa tak, iż prośba o dostarczenie dowodów niezbędnych dla sprawy, podpisana przez Prokuratora Generalnego, reprezentującego system prawa powszechnego, jest odrzucana w myśl prawa cywilnego, co argumentuje się tym, że osoba ta nie posiada uprawnień sędziowskich. Aby rozwiązać ten problem kraje, w których taka sytuacja miała miejsce, wprowadziły przepisy, które wymagają, aby Prokurator Generalny miał uprawnienia sędziowskie. W krajach, w których obowiązuje prawo cywilne, końcowa faza śledztwa nadzorowana jest przez urzędnika sądowego natomiast w krajach, w których obowiązuje przede wszystkim prawo powszechne, urzędnik sądowy nie jest zaangażowany w sprawę, aż do momentu wysunięcia oskarżenia i oficjalnego rozpoczęcia przewodu sądowego.

Ta zasadnicza różnica w procedurach stosowanych przez dwa główne systemy prawne, powoduje wiele paradoksalnych sytuacji. Dla przykładu, nakaz sądowy wzywający świadków do złożenia zeznań przed sądem w krajach, w których obowiązuje prawo powszechne uznaje się za nieważny w krajach, w których obowiązuje prawo cywilne, ponieważ na tym etapie śledztwo prowadzi policja a nie sąd.

Problem ekstradycji także wymaga szczegółowego rozpatrzenia. Jeśli dany kraj odmawia ekstradycji, na przykład, motywując swoją decyzję tym, że osoba oskarżona jest obywatelem tego kraju, wymaga się, aby władze tego kraju przekazały sprawę krajowemu systemowi sprawiedliwości. Aby do tego doszło, oskarżyciel musi uzyskać dowody potrzebne w sprawie od kraju żądającego ekstradycji. Jest to jednak procedura kosztowna i wymagająca przewiezienia świadków z kraju do kraju.

Innym problemem są różnice językowe. Sprawy sądowe są często trudne do zrozumienia nawet jeśli prowadzone są w języku ojczystym oskarżonego. Przetłumaczenie zgromadzonego materiału dowodowego i oskarżenia na język obcy jeszcze bardziej komplikuje sprawę, jest kosztowne i czasochłonne.

Główną przeszkodą na drodze do podjęcia inicjatyw międzynarodowych jest fakt, że kraje obawiają się utracenia niepodległości. Jednak jak wynika z danych Programu Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków, coraz częściej rządy poszczególnych krajów odchodzą od bardzo restrykcyjnego podkreślania swojej odrębności językowej i kulturowej, na rzecz wspólnego przeciwstawienia się zjednoczonym siłom karteli narkotykowych.

Współpraca Regionalna

W ciągu ostatnich pięciu lat Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków opracował porozumienie dotyczące zacieśnienia współpracy pomiędzy Rządami Krajów Członkowskich w walce z problemem narkotykowym. Wytyczne dla takiej współpracy ujęte są także w regionalnych planach działania. W maju 1996 roku na Karaibach odbyło się regionalne spotkanie Programu Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków poświęcone współpracy w zakresie kontroli narkotyków. W jego wyniku 29 krajów, organizacji rządowych, pozarządowych oraz regionalnych uczestniczyło w tworzeniu Planu Działania z Barbados, zawierającego 87 wytycznych dotyczących zwiększenia skuteczności działań organów doradczych zajmujących się kontrolą narkotyków, wprowadzenia procedur prawnych kontrolujących rynek narkotykowy, światowej współpracy w tej dziedzinie i konieczności podjęcia wysiłków mających na celu ograniczenie popytu na narkotyki.

Nota Porozumienia

Nota Porozumienia jest dokumentem podpisywanym dobrowolnie. Na mocy Noty rządy i instytucje państwowe takie jak agencje celne i policja oraz instytucje komercyjne takie jak linie lotnicze, mogą nawiązać współpracę. Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków stosuje zalecenia zawarte w Nocie w wielu częściach świata, co zaowocowało podjęciem współpracy w zakresie zbierania informacji, ujednoliceniem procedur prawnych i administracyjnych, wspólnymi działaniami prawnymi mającymi na celu zmniejszenie popytu na narkotyki.

Kraje, które przystąpiły do podpisania Porozumienia:

1993: Chiny, Laos, Myanmar, Tajlandia (Kambodża i Wietnam dołączyły w 1995);

1993: Myanmar i Indie;

1994: Myanmar i Bangladesz;

1994: Iran i Pakistan (z możliwością przystąpienia Afganistanu w późniejszym terminie);

1995: Polska, Republika Czeska, Słowenia, Węgry i Republika Słowacka;

1996: Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan i Uzbekistan;

1996: Argentyna, Boliwia, Chile, Peru, Urugwaj;

1996: Meksyk, Republiki Ameryki Centralnej;

Porozumienie podpisane zostało również przez organizacje regionalne i lokalne, jak na przykład: Organizacja Jedności Afrykańskiej, Ekonomiczna Wspólnota Krajów Afryki

Centralnej, Ekonomiczna Wspólnota Krajów Zachodnio-Afrykańskich, Wspólnota Rozwoju Krajów Południowo- Afrykańskich, Organizacja Współpracy Ekonomicznej (obejmująca Iran, Afganistan, Pakistan, Turcję, Azerbejdżan, Tadżykistan, Kirgistan, Uzbekistan, Turkmenistan i Kazachstan), Związek Współpracy Regionalnej Krajów Azji Południowej.

Obustronne umowy dotyczące pomocy prawnej

Obustronne umowy dotyczące pomocy prawnej wykorzystywane są w celu usunięcia przeszkód stojących na drodze ogólnoświatowego gromadzenia informacji oraz ujednolicenia procedur kryminalnych. Jednym z przykładów takich umów, jest umowa podpisana w roku 1977 pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Szwajcarią, dzięki której możliwe było uzyskanie informacji dotyczących handlu narkotykami i procederu prania brudnych pieniędzy. Szwajcaria dostarczyła Stanom Zjednoczonym informacje potrzebne sądom USA i wyraziła zgodę na udzielanie stałej pomocy w przypadku spraw przeciwko zorganizowanej przestępczości.

Innym przykładem jest współpraca podjęta między Stanami Zjednoczonymi i Włochami, dzięki której w latach 80-tych, możliwe było zlikwidowanie sieci narkotkowej pod nazwą „Pizza Connection”, stworzonej przez szefów mafii amerykańskiej i sycylijskiej. Przedstawiciele systemu sprawiedliwości Brazylii, Kanady, Francji, Włoch, Hiszpanii, Szwajcarii i Stanów Zjednoczonych, współpracowali ze sobą przez długie lata dzięki czemu aresztowano ponad 100 osób zaangażowanych w handel narkotykami.

Dostawy Kontrolowane

Jednym ze sposobów walki z narkotykami, jest kontrolowanie dostaw. Zamiast aresztować handlarzy narkotyków i przechwytywać partie narkotyków, pozwala się im nadal przemycać dostawy, przy czym handlarze ci nie zdają sobie sprawy z tego, że ich poczynania są kontrolowane przez władze. Metoda ta ma służyć rozbiciu całych karteli narkotkowych i przechwyceniu większych ilości narkotyków, zamiast aresztowania kurierów i przechwytywania pojedynczych przesyłek.

W przypadku gdy kontrolowane odstawy wysyłane są poza granice danego kraju, władze obydwu krajów muszą ze sobą współpracować w celu zachowania ciągłej kontroli nad dostawami.

Problemy zaczynają się wtedy, gdy prawo kraju stanowi, że wykryte narkotyki muszą być skonfiskowane. Nawet jeśli stosuje się właściwe procedury prawne, trudno jest koordynować kontrolę graniczną, działania policji stanowej i krajowej oraz straży granicznej działającej na terenie danego kraju, zmierzające do ciągłego kontrolowania dostaw. Inne ważne problemy to niewydolność techniczna władz ustawodawczych, wątpliwości co do skutecznego niszczenia skonfiskowanych narkotyków, korupcja, oraz problemy rywalizacji między agencjami krajowymi, ponieważ za opóźnione przejęcie dostawy nagradzane są władze kraju, dla którego dostawa była przeznaczona.

Usprawnienie metod komunikacji

Redukcja międzynarodowych restrykcji handlowych oraz zwiększająca się objętość rynku, powodują, że coraz trudniej jest wykryć nielegalne ładunki i kontrolować dochody pochodzące z handlu narkotykami, bez wcześniejszego uzyskania odpowiednich informacji. Co więcej, otwarte granice powodują tworzenie się nowych kanałów przerzutowych. W związku z tym, wymiana informacji między krajami ma w chwili obecnej większe znaczenie niż kiedykolwiek przedtem.

Na granicy pomiędzy Iranem i Pakistanem, gdzie przemycane są duże ilości opium przeznaczonego na rynek europejski, Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków, podjął decyzję o zamontowaniu sprzętu telekomunikacyjnego, i przeszkoleniu personelu straży granicznej w celu osiągnięcia lepszej kontroli granicznej. Urządzenia oparte na technologii VHS, umieszczone na 30 metrowych wieżach, umożliwiają porozumiewanie się oficerów straży granicznej obsadzonych na 27 posterunkach granicznych po stronie irańskiej i 15 posterunkach po stronie pakistańskiej a także pomiędzy stolicami - Zahedanem i Quettą.

Władze wielokrotnie efekty podejmowanych działań. Dzięki tej współpracy przejęto dotychczas tony haszyszu, heroiny, opium.

Rządy Krajów Członkowskich stale rozwijają swoje zdolności komunikacyjne i dzielą się uprzednio utajnionymi informacjami w celu uzyskania lepszego obrazu sytuacji dotyczącej rozwoju rynku narkotykowego oraz pełniejszego kontrolowania podejrzanych osób i ładunków. Interpol, Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej odgrywa tu kluczową rolę. System telekomunikacyjny stosowany przez Interpol, X.400, połączony jest z ponad 177 krajami członkowskimi. Każdego tygodnia, Departament ds. Narkotyków Interpolu przesyła do oddziału Interpolu w każdym z tych krajów aktualne informacje, co ma służyć doinformowaniu agencji w zakresie tendencji rozwoju rynku narkotykowego.

System ten, wprowadzony ostatnio także w Europie Centralnej, na Środkowym Wschodzie i w Afryce, jest częścią światowej sieci informacyjnej, dzięki której możliwy jest kontakt między departamentami policji wielu krajów. Zalety systemu to przede wszystkim szybkie i bezpieczne przesyłanie niezbędnych informacji.

„Jeśli ktoś w Hong Kongu ma do przekazania wiadomość, lub musi uzyskać informacje na temat sprawy, nad którą pracuje, od kogoś z Brazylii, może uzyskać połączenie z krajowym biurem Interpolu”, mówi przedstawiciel Interpolu. „Pokonaliśmy biurokrację i dzięki temu, możemy korzystać z potrzebnych nam informacji, gwarantując tym samym efektywne działania śledcze”.

Innym, prężnie działającym partnerem jest Światowa Organizacja Celna. Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków i Światowa Organizacja Celna, pracują wspólnie nad kilkoma projektami rozwoju regionalnych biur informacyjnych w Afryce, Ameryce Łacińskiej, na Karaibach, w Krajach Azji i Pacyfiku oraz Europy Wschodniej i Centralnej.

Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków finansuje wdrażanie komputerowych systemów informacyjnych, które umożliwią przepływ informacji dotyczących podejrzanych przesyłek oraz pozwolą na podejmowanie wspólnych działań związanych między innymi ze śledzeniem kontrolowanych dostaw. We współpracy z Interpolem, Światową Organizacją Celną, regionalnymi i krajowymi instytucjami prawodawczymi, Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków, monitoruje kurierów, metody transportu, ilości przewożonych narkotyków oraz trasy przerzutowe. Proces ten, określany mianem „profilingu”, pomaga władzom rządowym w opracowywaniu i wdrażaniu strategii krajowych i regionalnych.

Aby promować wprowadzenie jednolitych, ogólnoswiatowych procedur prawnych, Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków przekazuje wytyczne szkoleniowe dla władz krajowych.

Międzynarodowy plan działania

Oczekuje się, że podczas czerwcowego Sesji Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, uda się zmobilizować Rządy Krajów Członkowskich do podjęcia bardziej skutecznych metod walki z problemem narkotykowym. Jednym ze sposobów skutecznego zwalczania problemu narkotykowego, jest wzmocnienie, ujednolicenie i uproszczenie procedur określających zasady współpracy międzynarodowej.

W czasie posiedzenia nadzwyczajnego Rządy powinny ratyfikować przepisy dotyczące ekstradycji, wspólnej pomocy prawnej, wspólnego prowadzenia spraw sądowych, kontrolowania dostaw i zwalczania nielegalnego przemytu narkotyków oraz wprowadzić je w życie do roku 2003.

Konieczne jest również wprowadzenie jednolitego systemu sądowniczego, umożliwiającego skazywanie przestępców zaangażowanych w przemysł narkotykowy.

„Handlarze narkotyków cieszą się wolnością, jakiej nie mają organa śledcze i sądownicze, z uwagi na ograniczenia prawne”, powiedział Pino Arlacchi, Dyrektor Wykonawczy Programu Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków. „Powinniśmy rozpocząć prace nad opracowaniem jednolitego systemu sądowniczego, który pozwoliłby organom

śledczym i sądowym na uzyskanie takiej swobody działania, jaką mają handlarze narkotyków”.

Powszechny system sądowy, wspomniany przez Pana Arlacchi, umożliwiłby skazywanie handlarzy narkotyków przez światowy sąd kryminalny. Problem ten zostanie rozważony w tygodniu po Sesji Nadzwyczajnej Zgromadzenia Ogólnego, kiedy delegaci spotkają się w Rzymie w celu sfinalizowania i przyjęcia porozumienia, na mocy którego utworzony zostanie pierwszy Międzynarodowy Sąd Karny. Podczas, gdy niektóre kraje chciałyby, aby Sąd ten skazywał handlarzy narkotyków, większość opowiada się za ograniczeniem kompetencji Sądu do rozpatrywania przestępstw na tle seksualnym i zbrodni wojennych. Ostateczna decyzja dotycząca kompetencji Sądu zostanie podjęta na Konferencji Pełnomocników Narodów Zjednoczonych ds. Powołania Międzynarodowego Sądu Karnego, która odbędzie się w Rzymie, w dniach 15- 17 lipca.